

Fysisk lärmiljö

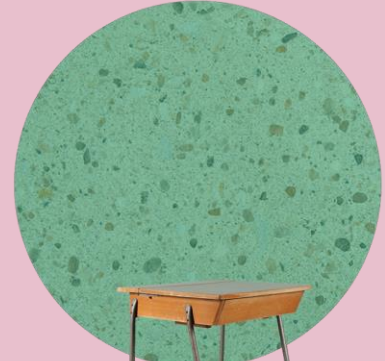
Arbetsmiljö- och elevhälsoperspektiv

Del 1

RIKSFÖRBUNDET
Attention

elevhälsokonsulterna

ALLMÄNNA
ARVSFONDEN

Attentions projekt Vägen tillbaka finansieras av Allmänna arvsfonden

Arbetsmiljö- och elevhälsoperspektiv på fysisk lärmiljö

Som skolhuvudman har man enligt arbetsmiljölagen ansvar för skolans arbetsmiljöarbete. Ansvaret delegeras ofta till rektor.

Arbetsmiljölagen omfattar alla elever från förskoleklass och uppåt.

Skyddsronderna och elev- och personalenkäter utgör delar av det arbetet. Dessvärre ses inte alltid åtgärder av den fysiska lärmiljön som lika självklara när det gäller lärande och trygghet som det gör när det gäller t.ex. tillgänglighet för rullstolsburna eller att förbygga skador och tillbud genom att reparera lokaler och utrustning.

9 av 10 skolor slarvar med arbetsmiljöarbetet enligt Arbetsmiljöverkets tillsyn av skolan (2017). Buller och ventilation är de störst problem kopplat till den fysiska miljön.

De som drabbas hårdast är de elever som redan står inför störst utmaningar i svensk skola:

- Elever med svenska som andra språk
- Elever med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar
- Elever med psykisk ohälsa
- Elever med hörsel- och synnedsättningar

Bedöma och utveckla lärmiljön

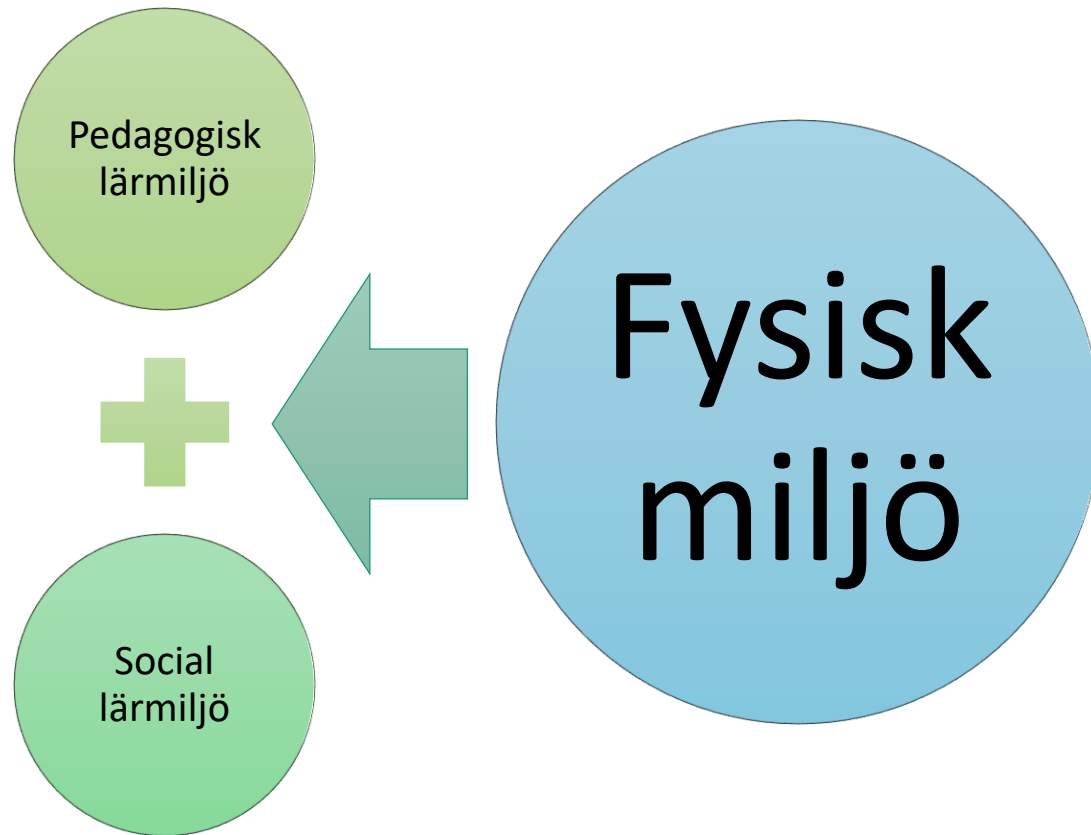
Två typer av åtgärder

1. Miljömässiga/fysiska
2. Individnivå inkl. beteenden

Enligt både Arbetsmiljölagen och Skollagen ska vi åtgärda orsaken i första hand!

Skolans lokalbehov måste utgå från skolans uppdrag och aktiviteter

Den fysiska lärmiljö skapar förutsättningar för lärande och hälsa. För att kunna utforma den fysiska miljön så att den stöttar lärande och hälsa i stället för att störa inlärning och leda till ohälsa behöver vi först identifiera vilken typ av undervisning vi ska bedriva, samt vilken typ av kultur/social lärmiljö vi vill ha på vår skola eller i vår kommun.

När vi har gjort det kan vi ta hjälp av forskning för att utveckla och förbättra den fysiska miljön så att den stöttar de pedagogiska aktiviteter och den sociala samvaro vi vill ha.

Lärsituationer

Skolan behöver lokaler som är anpassade för en variation av aktiviteter och konstellationer vad gäller både undervisning och återhämtning.

SPSM

- Presentation
- Produktion
- Interaktion
- Reflektion
- Rekreation

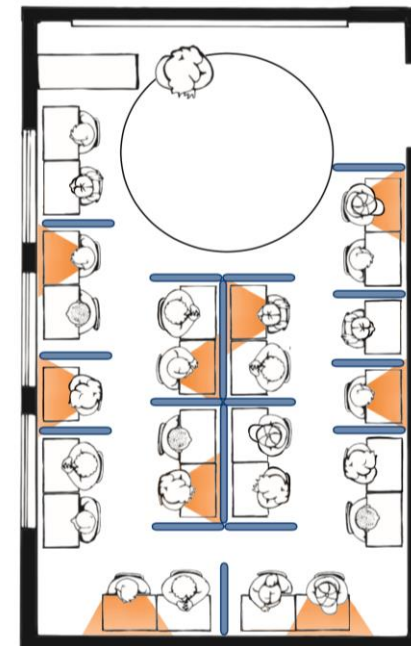
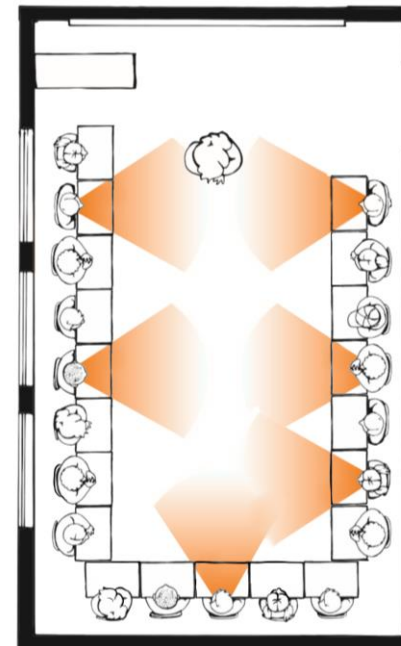
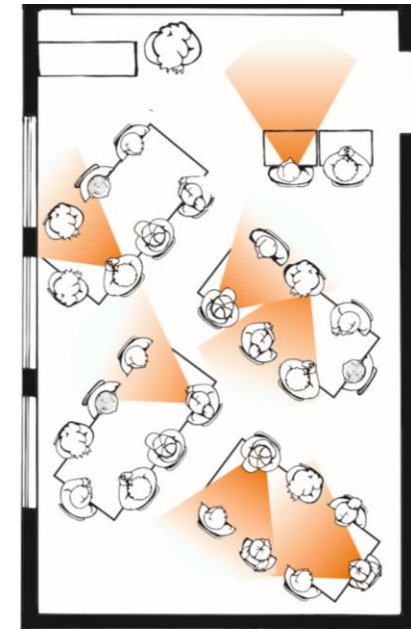
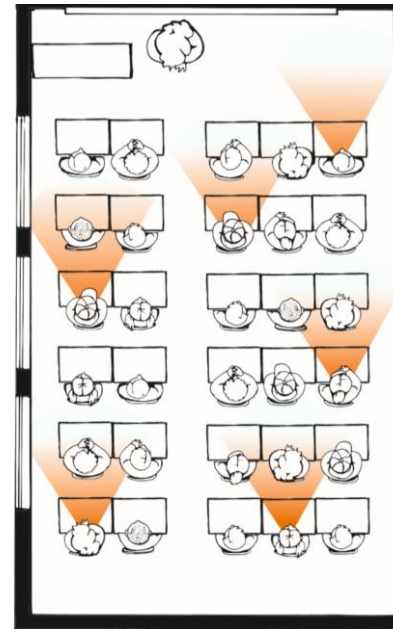
Malin Valsö

- Genomgångar
- Enskilt arbete
- Pararbete
- Grupparbete
- Samtal och diskussioner i helklass

Flexibla och tillgängliga lärmiljöer

Olika möblering stöttar olika typer av lärsituationer. Vi behöver därför ha möjlighet att justera möblering och att kunna byta till ett annat rum/en annan möblering vid behov.

Återhämtning

- Aktivitet och vila
- Enskilt och tillsammans
- Inomhus och utomhus

Ovanstående behöver kunna kombineras på alla möjliga sätt och för alla åldrar.

Återhämtning är färskvara och behöver kunna ske på olika sätt och flera gånger under skoldagen.

Skolan behöver kunna erbjuda en variation av återhämtande aktiviteter

Reflektera och diskutera

Erbjuder era skollokaler en variation av platser för olika lärsituationer och återhämtningsaktiviteter?

Referenser i urval

- Arbetsmiljöverket (2017:1)
[Projektrapport för Arbetsmiljöverkets nationella tillsyn av skolan 2013-2016, rapport 2017:1](#)
- Attention (2022)
[Vägen tillbaka – från skolfrånvaro till skolnärvaro by attention – Issuu](#)
- Folkhälsomyndigheten (2022)
[Barn med funktionsnedsättning – livsvillkor, levnadsvanor och hälsa – Resultat från studien Skolbarns hälsovanor 2021/2022 — Folkhälsomyndigheten \(folkhalsomyndigheten.se\)](#)
- [Lärlabbet: Fysisk lärmiljö i klassrummet | UR Play](#)
- Marx, Fuhrer & Hartig: Effects of Classroom Seating Arrangements on Children's question-asking [Learning Environments Research](#) volume 2, pages249–263 (1999)
- Valsö & Malmgren (2019). Fysisk lärmiljö: optimera för trygghet, arbetsro och lärande. [Fysisk lärmiljö – Elevhälsokonsulterna \(elevhalsokonsulterna.se\)](#)
- Wannarka, R., & Ruhl, K. (2008). Seating arrangements that promote positive academic and behavioural outcomes: A review of empirical research. *Support for learning*, 23(2), 89-93.

